

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

[ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ](#)

Πηγή: 24 Γράμματα για μια θεατρική παράσταση της αρχαιότητας, σελ. 30

<http://ancienttheater.culture.gr/el/psifiaki-bibliothiki/--8/--9/13-24-grammata-gia-mia-theatriki-parastasi-tis-arxaiotitas-1/file>

Η μουσική ήταν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του αρχαίου δράματος και βρισκόταν στον πυρήνα κάθε αρχαίας παράστασης. Η λέξη ωδή, που σημαίνει άσμα, εμπεριέχεται, άλλωστε, στις λέξεις τραγωδία και κωμωδία. Κάθε θεατρικό έργο ήταν ένας συνδυασμός από διαλογικά μέρη, στα οποία κυριαρχούσε η απαγγελία, και λυρικά μέρη, στα οποία κυριαρχούσε η μουσική και το τραγούδι. Τα μουσικά μέρη συνοδεύονταν σχεδόν πάντοτε από στίχους. Η οργανική μουσική ήταν πιο σπάνια. Χρησιμοποιήθηκε κυρίως σαν σύντομο άκουσμα ανάμεσα στις στροφές που τραγουδούσε ο χορός. Τη συνολική ευθύνη της μουσικής είχε ο ποιητής που ήταν συγχρόνως και ο συνθέτης των έργων του.

Τραγωδία

Στα μουσικά μέρη της τραγωδίας πρωταγωνιστούσε κυρίως ο χορός. Έμπαινε στην ορχήστρα τραγουδώντας την πάροδο. Ανάμεσα στα επεισόδια τραγουδούσε τα στάσιμα και στο τέλος του έργου την έξοδο. Υπήρχαν, επίσης, τραγούδια που προοριζόνταν για τους υποκριτές. Αυτά ήταν ο κομμός, όπου ένας ή δύο υποκριτές τραγουδούσαν σε εναλλαγή με το χορό, και η μονωδία, την οποία τραγουδούσε μόνος του ένας υποκριτής. Κάποιες φορές η απαγγελία στίχων από τους υποκριτές συνοδευόταν επίσης από μουσική.

Οι τραγικοί ποιητές, αναγνωρίζοντας τη σημασία της μουσικής, έδειχναν ιδιαίτερη φροντίδα για τα μουσικά μέρη των έργων τους. Άλλωστε, αρχαίοι φιλόσοφοι όπως ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης, υποστήριζαν ότι η μουσική είχε τη δύναμη να επηρεάζει τους ανθρώπους και να διαπλάθει τους χαρακτήρες τους. Επειδή τα μουσικά μέρη των έργων έχουν σχεδόν ολοκληρωτικά χαθεί, δεν γνωρίζουμε πολλά για τις μελωδίες και τους ρυθμούς. Φαίνεται ότι αρχικά τα μουσικά μέρη ήταν γραμμένα σε συγκεκριμένα μέτρα που ακολουθούσαν αυστηρά τον ρυθμό του λόγου. Σταδιακά όμως επικράτησε μεγαλύτερη ελευθερία. Ο Σοφοκλής και, κυρίως, ο Ευριπίδης φαίνεται ότι χρησιμοποίησαν μια ποικιλία από ρυθμούς και μουσικές τεχνοτροπίες. Προς τα τέλη του 5ου αι. π.Χ. οι μονωδίες των υποκριτών αυξήθηκαν σε αριθμό και διάρκεια, ενώ τα χορικά άσματα περιορίστηκαν. Η αλλαγή αυτή φαίνεται περισσότερο στα νεότερα έργα του Ευριπίδη. [...]

Κωμωδία

Τα μουσικά μέρη ήταν τα άσματα που τραγουδούσε ο Χορός μόνος του ή σε εναλλαγή με έναν ή δύο υποκριτές. Η *μονωδία*, το τραγούδι που προοριζόταν αποκλειστικά για έναν υποκριτή, ήταν πιο σπάνια και χρησιμοποιήθηκε από τους κωμικούς ποιητές κυρίως ως μέσο σάτιρας της τραγωδίας. Συχνότερη στην κωμωδία ήταν η απαγγελία με συνοδεία μουσικής. Κάποιες φορές ανάμεσα στα λόγια των υποκριτών παρεμβάλλονταν σύντομοι ήχοι από μουσικά όργανα. Εξυπηρετούσαν την παρωδία προσώπων και καταστάσεων με σκοπό να προκαλέσουν γέλιο στους θεατές. Οι ρυθμοί των τραγουδιών της κωμωδίας ήταν απλούστεροι σε σχέση με την τραγωδία και θύμιζαν τη μουσική των λαϊκών τραγουδιών της καθημερινής ζωής. Η δομή τους γινόταν επιτηδευμένα σύνθετη στις περιπτώσεις που οι κωμικοί ποιητές ήθελαν να σατιρίσουν τη μουσική της τραγωδίας ή, γενικότερα, την επίσημη μουσική.

Ενδιαφέρουσες πληροφορίες:

- **ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ**

Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης

https://www.musicportal.gr/ancient_greek_music_history/?lang=el

- **Εκπαιδευτική Τηλεόραση**

Αρχαίων ήχων άρμοσις

<https://edutv.minedu.gov.gr/index.php/mousiki-2/arxaion-ixon-armosis-a-meros>

(κυρίως από το 15:15 κ.ε.)

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΘΕΟΔΩΡΑ ΓΛΑΡΑΚΗ

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΕΤΣΑΚΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΘΕΟΔΩΡΑ ΓΛΑΡΑΚΗ